

TALHA APAK

Yeminli Mali Müşavir (YMM)
talha.apak@paradergi.com.tr

Vergi mevzuatımıza göre ticari işletmelerde lehe oluşan kur farkları kurumlar vergisi ve katma değer vergisine tabi tutuluyor. Ancak, Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun aksi yönde kararı var. Tartışmalara basit bir çözüm son verebilir...

Kur farkının vergisi de var!..

KUR farkı, en basit tanımıyla dövizin değişik kurlardan ulusal paraya çevrilmesi sonucu ortaya çıkan fark olarak ifade ediliyor. Bu fark, kurun düşüş veya yükselişine bağlı olarak kimisi için kazanç, kimisi için ise kayıp olarak meydana gelebiliyor. Bu durum, bireyleri sadece paralarının değer kaybı veya kazancı olarak ilgilendirmekteyken, ticari işletmeleri ise ayrıca vergisel boyutu da ilgilendiriyor.

“Kur farkının vergisi olur mu?” demeyin çünkü ticari işletmelerde satış sonrası lehe (gelir olarak) oluşan kur farkları, kurum kazancına dahil edilerek hem kurumlar vergisine (KV) hem de katma değer vergisine (KDV) tabi tutuluyor. Kurumlar vergisi yönünden lehe fark olması halinde gelir, aleyhe fark olması halinde ise gider yazılır. Bu durumda kurular vergisi yönünden herhangi bir tartışma bulunmuyor ancak KDV yönünden 30 yılı aşkın süredir haksız bir uygulamadır diye eleştirilmeye ve tartışılmaya devam ediliyor.

Ticari işletmeler döviz cinsinden yabancı paralarla yapılan işlemler sonucu alacakları karşılığı döviz girdisi elde eder, borçları karşılığı ise döviz cinsinden borçlanırlar. Mal veya hizmet teslimi sonucu, işletmelerin aktifinde yer alan döviz cinsinden nakitleri veya alacakları ile pasifinde yer alan dövizli borçları Vergi Usul Kanunu'na (VUK) göre değerlemeye tabi tutulur. Bunun sonucu olarak kurların yükselmesi halinde, aktifler lehe, pasifle ise aleyhe bir sonuç doğurur. Lehe olan kısım gelir yazılmalı, aleyhe olan kısım ise gider yazılmalıdır. Dolayısıyla, kur gelirleri vergi matrahını artırmış, kur gideri ise vergi matrahını azaltmış oluyor.

KATMA DEĞER VERGİSİ YÖNÜNDEN

KDV kanunumuza göre, bazı istisnalar hariç her türlü mal ve hizmet teslimleri KDV'ye tabi tutuluyor. Kanunda, KDV'ye tabi işlemler, istisnalar ve tabi olmayan işlemler sayılmış. Ancak, net olarak kur farkı kelimesi Kanun'da yer almadığından dolayı yıllardır tartışma devam ederek bugüne kadar gelmiş bulunuyor. KDV Kanunu'nun konuyla ilgili maddeleri aşağıdaki gibi...

● **Matraha dahil olan unsurlar:** Madde 24-c) Vade farkı, fiyat farkı, faiz, prim gibi çeşitli gelirler ile servis ve benzer adlar altında sağlanan her türlü menfaat, hizmet ve değerler.

● **Matraha dahil olmayan unsurlar:** Madde 25) (Burada, dövizli işlemler veya kur farkına ilişkin herhangi bir düzenleme yer almıyor.)

● **Döviz ile yapılan işlemler:** (Madde-26) Bedelin döviz ile hesaplanması halinde döviz, vergiyi doğuran olayın meydana geldiği andaki cari kur üzerinden Türk Lirası'na çevrilir. Cari kuru belli olmayan dövizlerin Türk Lirası'na çevrilmesine ilişkin esasları Maliye ve Gümrük Bakanlığı belirler.

KDV Kanunu'nun yukarıdaki düzenlemesine bakıldığında “kur farkı”na ilişkin net bir ifadenin yer almadığı görülüyor. Ancak, Bakanlık çıkardığı tebliğlerle satış sonrası lehe oluşan kur farklarına ilişkin KDV'ye tabi fatura düzenlenmesi yönündeki görüşünü ve uygulamasını sürdürmektedir.

VERGİ DAVA DAİRELERİ KURULU KARARI

Danıştay'ın kur farklarının KDV'ye tabi olduğu yönünde bazı kararları bulunmakla beraber, kararların ekseriyeti kur farklarının KDV'ye tabi olmadığı yönünde. En son açılan bir davada, Danıştay'ın vermiş olduğu ret kararını dava sahibi Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu nezdinde temyiz etmiş ve Kurul, “kur farklarının KDV'ye tabi olmadığı”na ilişkin 13.12.2017 tarih ve E:2017/548, K:2017/606 sayılı kararı ile, Danıştay 4. Dairesi'nin ret kararını bozmuş bulunuyor.

Kur farklarının KDV'ye tabi olmadığını gösteren yukarıdaki gerekçeler isabetli olmakla beraber bunlara başka gerekçeler eklemek de mümkündür. Bu durumun uygulamayı nasıl etkileyeceği Maliye İdaresi'nin tutumuna bağlı. Ancak, KDV Kanunu'nda gerekli düzenleme yapılmadığı sürece, idare eski uygulamada direnecek olup, bu da yıllardır devam eden tartışmaya yeni bir boyut getirmiş olacaktır.

BASİT BİR ÇÖZÜM MÜMKÜN

Sonuç olarak, özellikle bu yıl finansal piyasalardaki çalkantılar ve beraberinde TL'nin yabancı paralar karşısında kur baskısı nedeniyle yaşadığı değer kaybı, bazı işletmelerde kayba, bazı işletmelerde ise kazançta yol açtı. Ekonomik kazanç veya kayıp yanı sıra vergisel boyut bir yük olarak tekrar gündeme gelmiş bulunuyor.

Maliye İdaresi bu hükümlere dayanarak kendi görüşünü sürdürebilir, vazgeçebilir veya kanun hükmü haline getirilmesi için çalışma başlatabilir. Bize göre, KDV Kanunu'nun ilgili maddesine, “lehe oluşan kur farkları KDV'ye tabi değildir” şeklinde bir paragraf eklenmesi ile sorun çözülmüş ve tartışmalar bitmiş olacaktır.